

TARIXIY-MADANIY TURIZM TUSHUNCHASI VA UNING RIVOJLANISH HOLATI

R.B.Anorboyeva,

SamISI TFT-122 guruh talbasi

Ilmiy rahbar, PhD dotsent: A.Sh.Berdimurodov

Tarixiy-madaniy turizm - bu joyning noyob an'analari, tarixi va amaliyotini o'rganish va qadrlashga qaratilgan turizm turi. Bu nafaqat muzeylarga tashrif buyurish yoki festivallarda qatnashish, balki mahalliy hayotning kundalik jihatlarini chuqur o'rganishdir. Haqiqiy mahalliy taomlar, mahalliy bozorlar va hatto mahalliy aholi bilan tasodifiy suhbatlar tarixiy-madaniy turizmning ajralmas qismidir.

Oddiy turist dam olish va o'yin-kulgiga intilishi va diqqatini mashhur sayyohlik joylariga borishga qaratishi mumkin bo'lsa-da, madaniy turist yuzaki qatlamdan tashqariga chiqishga intiladi. Ular o'lka tarixiga sho'ng'ish, mintaqaning o'ziga xos urf-odatlarini o'rganish, san'ati va me'morchiligi bilan tanishishni istaydi. Ushbu turdagi tajriba shaxsan o'sish va dunyoning turli burchaklaridan kelgan odamlar bilan hamdard bo'lish imkoniyatidir.

Madaniy turizmning turli turlari orasida gastronomik turizm, qishloq turizmi, diniy turizm, etnografik turizm, sport turizmi, ma'naviy turizm va ixtiyoriy turizm, bir nechtasini nomlash mumkin.

Madaniy turizmning asosiy xususiyati turli madaniyatlarni chuqur qadrlashdir. Sayohatchilar nafaqat tabiiy yoki me'moriy go'zalliklarini ko'rish uchun, balki uning madaniyatiga sho'ng'ish va uni chuqur tushunish uchun ham tashrif buyurishadi.

Yana bir muhim xususiyat - bu turizm turida mavjud bo'lgan doimiy ta'lim komponenti. Siz shunchaki yangi madaniyatni o'rganmaysiz: siz o'z urf-odatlaringiz va bilimlaringizni mahalliy aholi bilan baham ko'rish bilan birga madaniy almashinuvning faol ishtirokchisiga aylanasiz.

Madaniy merosni hurmat qilish madaniy turist uchun yana bir ajralmas shartdir, chunki nafaqat eng mashhur turistik diqqatga sazovor joylar, balki mahalliy jamoalar uchun katta ahamiyatga ega bo'lgan joylar, masalan, kuchli mifologiyaga ega tabiiy joylar, qadimiy sivilizatsiyalar xarobalari yoki diniy ibodatxonalar. Ular ajdodlar hikoyalari va an'analarni o'z ichiga olgan joylar bo'lib, ularni juda ehtiyotkorlik bilan qadrlash va saqlash kerak.

Tarixiy-madaniy turizmning ahamiyati - turistlarga madaniyatning qalbiga kirib borish va uning tarixi, urf-odatlari va an'analari bilan tanishish imkonini beradi. Ammo tarixiy-madaniy turizmdan nafaqat turistlar foyda ko'rishadi. Balki mahalliy hamjamiyatlarning ham ko'p foydasi bor, chunki turizmning bu turi mahalliy iqtisodiy

rivojlanish uchun kuchli turtki bo'lishi mumkin. Turizmdan olingan daromadlar infratuzilmani yaxshilash va mahalliy aholi bandligini oshirishga yordam beradigan ijtimoiy loyihalarga qayta sarmoya kiritilishi mumkin.

Tarixiy-madaniy turistning roli – tarixiy-madaniy turga chiqqanimizda, biz shunchaki passiv tomoshabin emasmiz: biz bu xilma-xil jamoalarning faol ishtirokchilariga aylanamiz. Har bir madaniyatning ko'p asrlar, ba'zan ming yilliklar tarixida shakllangan o'ziga xosligi borligini tushunish juda muhimdir.

Tarixiy-madaniy turistlar sifatida bizning vazifamiz bu farqlarni o'rganish va hurmat qilishdir. Aynan shu ochiq fikrlilik bizga odamlarning borligimizni talqin qilish va ifodalash usullarining o'ziga xos go'zalligini his qilish imkonini beradi.

Ma'suliyatli turist bo'lish, har ikki tomon ham ushbu almashinuvdan foyda olishlari uchun muhim ahamiyatga ega, chunki tashrif buyurilgan joyda hurmatsizlik yoki yetkazilgan zarar tuzatib bo'lmaydigan oqibatlarga olib kelishi mumkin. Ijtimoiy tarmoqlar uchun suratga olish maqsadi bilan jamoatga tashrif buyurish, unga qiziqmasdan uzoq muddatda joylarni buzishi mumkin.

Tarixiy-madaniy turizm dunyoning istalgan nuqtasida amalga oshirilishi mumkin, chunki bizning atrofimizda son-sanoqsiz turli xil madaniyatlar mavjud. Sayohat qilganingizda, siz o'ylaganingizdan ham ko'proq ekanligini tushunasiz, chunki hatto bir mamlakat ichida o'z dini, e'tiqodi, mifologiyasi, shevasi, gastronomiyasi va boshqalarga ega bo'lgan o'nlab yoki hatto yuzlab etnik guruhlar bo'lishi mumkin.

Quyida biz tarixiy-madaniy turizm uchun eng qulay yo'nalishlarni ko'rib chiqamiz:

Kioto - Yaponiyaning madaniy yuragi sifatida tanilgan. Kinkaku-ji (Oltin pavilyon ibodatxonasi) kabi buzilmagan sinto ziyoratgohlari va qadimiy buddist ibodatxonalari bilan Kyoto sayohatchilarga Yaponiyaning imperatorlik o'tmishiga haqiqiy tasavvurni taqdim etadi.

Choy marosimida qatnashishni va an'anaviy uylarga to'la mashhur geysha mahallasi Gion bo'ylab sayr qilishni unutmang, u yerda mayko geysha bo'lish uchun nima kerakligini bilib olish mumkin bo'ladi.

Istanbul – tarixiy-madaniy turizm uchun ideal joy. Bu sehrli shahar Yevropa va Osiyo o'rtasidagi chorrahada joylashgan bo'lib, unga Sharq va G'arb ta'sirining o'ziga xos aralashmasini beradi.

Uning qadimiy tarixi tashrif davomida kashf qilish mumkin bo'lgan aniq izlarni qoldiradi. Moviy masjid, To'pqqopi saroyi yoki ulug'vor Ayasofya kabi me'moriy mo'jizalardan tortib, ranglar, xushbo'y hidlar va o'ziga xos lazzatlarga to'la gavjum bozorlarigacha.

Turk madaniyati ko'p narsalarni taklif qiladi: uning kabob yoki baklava kabi ramziy taomlari bilan boy gastronomiyasi; raqsga tushgan darveshlar kabi ajdodlarning ta'sirchan diniy an'analari; va zamonaviy san'at galereyalari bohem kafelari bilan birga yashaydigan Beyog'lu kabi jonli mahallalarda uning zamonaviyligi seziladi.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati:

1. Fatilloeyvna, A. D. (2024, January). TURIZM. In Proceedings of International Conference on Educational Discoveries and Humanities (Vol. 3, No. 2, pp. 116-119).
2. Isomiddinov, I. (2024). Mintaqada turizm sohasini rivojlantirishda xorijiy mamlakatlar tajribalari.
3. Fayziyev, O., & Xalikov, S. (2024). O'zbekistonda turizm xizmatlari imkoniyatlari: muammo va yechimlar.
4. Ziyadullayev, I. (2024). Turizmni rivojlantirish imkoniyatlari.
5. Fayzulla o'g'li, Y. A. (2024). O'ZBEKISTONDA MADANIY TURIZM. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 38(6), 279-281.

6. Toxirovna, S. S. (2024). O'ZBEKISTONDAGI TURIZM TURLARI. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 44(6), 82-86.
7. Omonjon, U. (2024). MADANIY TURIZMDA EKSKURSIYANING AHAMIYATI. Kokand University Research Base, 944-950.
8. Tursunaliyeva, M. A. (2023). O'ZBEKISTONDA TURIZM VA UNING AHAMIYATI. Journal of new century innovations, 21(4), 244-246.
9. Sharobiddin o'g'li, S. B., & Paxlavon o'g'li, M. F. (2024). O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHI (1991-2021 YILLARDA, FARG'ONA VODIYSI MISOLIDA). AndMI Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyalari, 1(1), 92-96.
10. Ismigul, I., & Halim, M. (2023). Mustaqillik arafasida Ozbekistonda turizm sohasining holati. SAMARALI TA'LIM VA BARQAROR INNOVATSIYALAR, 1(5), 256-266.
11. Akkulov, A. U. (2023). O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASINING RIVOJLANISHINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLABQUVVATLASH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.
12. Shovdirov, T. N. (2022). O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING JAHON TAJRIBASI MUAMMO VA ISTIQBOLLAR. Builders of the future, 2(2), 104-111.
13. Agzamov, S. (2024). Turizm transport infratuzilmasini baholash imkoniyatlari va tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish muammolari.
14. Abdiyev, A., & Xolyorova, B. (2023). ZIYORAT TURIZMI SOHASIDA O'ZBEKISTONNING O'RNI VA IMKONIYATLARI. Farg'ona davlat universiteti, (3), 69-69.
15. Norboyeva, D. D. (2023). ZAMONAVIY SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY SALOHİYATINI BOSHQARISH. Educational Research in Universal Sciences, 2(8), 167-171.
16. Zhumakulovna, N. D., & Bakhridinovna, K. S. (2021). Peculiarities of Relationship in Families and Their Influence for the Development of Adolescents. Annals of the Romanian Society for Cell Biology, 2389-2399.
17. Sharifxodjayev, U., & Norboyeva, D. (2020). PISA tadqiqotida kreativ fikrlashni baholash doirasi (PISA 2021 Creative Thinking Framework (Third Draft)). Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti/Tarjima.
18. Адилова, С., & Норбоева, Д. Ж. (2020). Проблема инновационного образования в высших учебных заведениях. Архивариус, (2 (47)), 97-99.
19. Norboyeva, D. D., & Ko'chimova, S. R. (2024). BOSHLANG'ICH SINIF DARS JARAYONLARIDA DIDAKTIK O'YINLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI. GOLDEN BRAIN, 2(6), 68-72.
20. Мухаммедов, М. М., & Исхакова, С. А. (2023). ТЕОРИЯ ПОТРЕБНОСТЕЙ И ПРОБЛЕМЫ ЛЕГАЛИЗАЦИИ НЕОФИЦИАЛЬНОЙ ЗАНЯТОСТИ. Экономика и социум, (6-1 (109)), 899-917.

21. Мухаммедов, М. М., & Исхакова, С. А. (2020). ЭКОНОМИКА УЗБЕКИСТАНА (МАВЕРАНАХРА) В ЭПОХУ ПРАВЛЕНИЯ ТИМУРА И ТИМУРИДОВ. In Colloquium-journal (No. 2-10, pp. 5-10). Голопристанський міськрайонний центр зайнятості= Голопристанский районный центр занятости.
22. Мухаммедов, М., & Исхакова, С. (2021). Совершенствование системы стимулирования результатов труда научных работников. Экономика и инновационные технологии, (6), 80-92.
23. Javohir, S., & Xadjaeva, F. (2024). ASSESSMENT OF THE EFFECTIVENESS OF STATE BUDGET DISTRIBUTION. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 2(1), 239-242.
24. Ашурова, О. Ю., & Шодиев, Ж. (2024). ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ИНВЕСТИЦИОННОГО КЛИМАТА В УЗБЕКИСТАНЕ. The Role of Exact Sciences in the Era of Modern Development, 2(4), 67-73.
25. Shodiev, J., & Zarina, R. (2024). SOCIO-ECONOMIC CONSEQUENCES OF DIGITAL ECONOMY DEVELOPMENT. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 2(1), 200-202.